

4. Пропаганда. Матеріал з вікіпедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0>.
5. Малик Я. Інформаційна війна і Україна. *Демократичне врядування*. 2015. Вип. 15. URL: http://№buv.gov.ua/UJRN№/DeVr_2015_15_3.
6. Уголовный кодекс Республики Казахстан. *Ведомости Парламента*. 1997. № 15–16.
7. Уголовный кодекс Грузии / науч. ред. З. К. Бигвава. СПб.: Юрид. Центр Пресс, 2002. 409 с.
8. Пекар П.В. Окремі питання системності змін кримінального законодавства України в частині забезпечення миру і безпеки людства. *Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (Харків, 18–19 жовт. 2018 р.) / [редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін.]. Харків : Право, 2018. 552 с.
9. Канцір В., Олійник Х. Іноземний досвід регламентації кримінальної відповідальності за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2020. Т. 7. № 1. (Серія «Юридичні науки»). URL: <https://scie.№ce.lp№u.ua/sites/default/files/jour№al-paper/2020/may/21542/32.pdf>.

Букач Володимир Володимирович,
доцент кафедри кримінального права,
процесу і криміналістики Київського
інституту інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська
юридична академія», кандидат юридичних
наук, доцент

ПРАВОВА ДОПОМОГА ЯК КОНСТИТУЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ГАРАНТІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Серед гарантованих державою прав і свобод людини і громадянина особливе місце посідає право на правову допомогу, що закріплене статтею 59 Конституції України. В умовах воєнного стану значно порушуються права і свободи людини і громадянина, а тому правова допомога щодо поновлення порушених прав людини має особливе значення. Саме зазначене право дає впевненості будь-якій людині звернутись до держави за захистом її прав.

Проблеми забезпечення конституційних особистих прав і свобод досліджували та досліджують учені Г. Андреева, І. Андреева,

А. Будагова, О. Кушніренко, С. Ківалов, В. Маляренко, М. Маркуш, Т. Слінько П. Рабінович, Т. Синюкова, А. Колодій, А. Олійник, А. Хальота та інші.

Комплексного дослідження конституційного механізму забезпечення реалізації права на правову допомогу прав та свобод людини і громадянина в Україні ще не було, а тому для вирішення зазначеної проблеми постає необхідність вирішити наступні завдання:

- охарактеризувати гарантії конституційного права на правову допомогу в Україні;

- проаналізувати нормативно-правові акти з питань гарантій реалізації права на правову допомогу в Україні;

Одним з видів конституційних прав і свобод людини і громадянина виступають конституційні особисті права і свободи людини і громадянина. До групи конституційних особистих прав людини та громадянина, на нашу думку, необхідно віднести такі права людини, що закріплені в Конституції України:

- право кожного захищати свої права та свободи в суді (ч. 1 ст. 55);

- право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (ч. 2 ст. 55);

- право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (ч. 3 ст. 55);

- кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених Конституцією України, та у порядку, визначеному законом (ч. 3 ст. 55);

- право звертатися за захистом своїх прав до міжнародних судових установ чи відповідних органів міжнародних організацій (ч. 5 ст. 55);

- право кожного на самозахист (ч. 6 ст. 55);

- право на відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної державними органами, органами місцевого самоврядування та їх посадовими і службовими особами (ст. 56);

- право знати свої права і обов'язки (ст. 57);

- право на правову допомогу (ст. 59);

- право не виконувати явно злочинні накази чи розпорядження (ст. 60);

- право користуватися принципом презумпції невинуватості (ст. 62);

– право не нести відповідальності за відмову давати свідчення або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначене законом (ч. 1 ст. 63);

– право підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного на захист (ч. 2 ст. 63) [1].

Україна після ратифікації Європейської конвенції про захист прав і основоположних свобод 1950 р. [2] та Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р. [3], взяла на себе зобов'язання створити умови та можливості для надання безоплатної правової допомоги малозабезпеченим особам при обвинуваченні у вчиненні кримінального правопорушення.

2 червня 2011 року в Україні прийнято Закон України «Про безоплатну правову допомогу» [4], який визначає зміст права на безоплатну правову допомогу, порядок реалізації цього права, підстави та порядок надання безоплатної правової допомоги, державні гарантії щодо надання безоплатної правової допомоги. Однак, окремі його положення вже потребують перегляду, так 11 вересня 2015 року до Верховної Ради України був внесений «Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення доступу до безоплатної правової допомоги та підвищення якості її надання» у якому передбачається надання двох видів безоплатної правової допомоги – первинної та вторинної.

Право на безоплатну вторинну правову допомогу, на відміну від первинної, мають лише окремі категорії осіб, визначені Законом з урахуванням двох критеріїв – критерію малозабезпеченості та належності до тих категорій осіб, для яких законами вже закріплено право на безоплатну правову допомогу, діти-сироти, діти позбавлені батьківського піклування, біженці, ветерани війни (в тому числі учасники АТО із статусом учасника бойових дій).

Відповідно до Закону безоплатна вторинна правова допомога фінансується за рахунок видатків Державного бюджету України.

Таким чином, гарантованість державою безоплатної правової допомоги набуває нового – реального змісту.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. К.: Преса України, 1997. 80 с.

2. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції. Закон України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 40, ст. 263.

3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73).

4. Про безоплатну правову допомогу. Закон України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 51, ст. 577).

Бурак Марія Василівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Конончук Артур Олегович,

провідний фахівець відділу організації служби Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії в галузі права

ВОЄННИЙ СТАН ЯК ОБСТАВИНА, ЯКА ВПЛИВАЄ НА КВАЛІФІКАЦІЮ ЗЛОЧИНУ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

24 лютого 2022 року сталося вторгнення та розпочалася відкрита, повномасштабна військова агресія Російської Федерації проти незалежної України, яка супроводжується бойовими діями по всій території нашої країни. У той же день, Президентом Зеленським було підписано Указ про введення в Україні воєнного стану [1], який був затверджений Верховною Радою України.

Втім, на превеликий жаль, військові дії агресора в багатьох випадках спрямовані на мирне населення, об'єкти цивільної інфраструктури, що породжує страх за своє життя та здоров'я, змушує людей полишати свої домівки та майно. Нерідко такі обставини використовуються зловмисниками з метою фактично безперешкодного заволодіння цим майном шляхом проникнення до квартир, житлових будинків, офісів чи закладів торгівлі. Мають місце й випадки відкритого заволодіння чужим майном, у тому числі із застосуванням насильства. Суспільна небезпечність таких дій істотно підвищується в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Факти мародерства в умовах воєнного стали значно поширеними і фіксуються в багатьох регіонах нашої країни. Водночас достатня м'якість засобів кримінально-правового реагування на такі дії підштовхує громадян самостійно чинити «справедливість», а фактично – самосуд, над мародерами. До прикладу, в Нетішині Хмельницької області люди спіймали мародера та прив'язали його до